

Rapporter från seminarier och möten

Reserapport från ICOMOS konferens i Al Ain 18-23 november 2012 Kommittén för Vernacular Architecture (CIAV)

Rapporterat av Lena Palmqvist

Konferensen med temat *The Place of the Vernacular Built Heritage in a Rapidly Changing Context* samlande ett åttiotal deltagare från 27 länder. Ett tjugotal papers presenterades under följande teman:

- Vernacular Architecture in United Arab Emirates and the Arab Peninsula
- Vernacular Built heritage in Arab and Islamic Cultures
- Theoretical Aspects
- Education and Training
- Rehabilitation and Development
- Adaptive Reuse of Vernacular Architecture
- Techniques
- Case Studies

Prof Miles Lewis, the Faculty of Architecture vid [University of Melbourne](http://www.unimelb.edu.au), Australien och hedersmedlem i CIAV, höll en inledande föreläsning med temat "National Identity and Traditional Building", vid United Arab Emirates University, kvällen före konferensens officiella öppnande. Miles Lewis har också varit redaktör för och är författare till flertalet avsnitt i översiktsverket *Architectura* (London and New York 2008).

Föreläsningen gav en historisk översikt över ler- och jordhusarkitektur i ett globalt perspektiv. Ett genomgående tema med anknytning till lokala byggnadsmaterial och byggnadstraditioner var hus uppförda i lera i olika tekniker, som cob, adobe och piséteknik.

Aktuella teman under konferensens diskussioner fokuserade på definitionen av "Vernacular Architecture" och på lerhuskonstruktioner; historia, tekniska konstruktioner, bevarande och restaurering. Hossam Mahdu, Building Conservation Supervisor vid Abu Dhabi Tourism and Culture Authority och värd för konferensen tog upp temat: vad innebär "Vernacular in Arabic?" med utgångspunkt från arbetet med att översätta ICOMOS Charter on the Built Vernacular Heritage till arabiska. Målsättningen är att engagera och stödja bevarandet av Vernacular Architecture i Arabvärlden. Arbetet med översättningen har tagit upp flera frågor och aspekter för diskussion:

- Språkligt – hur finna en lämplig arabisk översättning av Vernacular?
- Kulturellt – har begreppet Vernacular samma innebörd och knyter det an till samma värdekategorier utanför den europeiska historiska och kulturella kontexten?
- Socio-ekonomiskt – vad innebär "Vernacular architecture" och dess bevarande i Arabvärlden, som genomgått en genomgripande och snabb utveckling under 1900-talet, där industrialiseringen inte har påverkat de socio-ekonomiska värdena på samma sätt som i industriländerna? Omfattas modern, "anonym" bebyggelse av begreppet "Vernacular/ folklig bebyggelse"?

I presentationerna från de regionala företrädarna, arkitekter och arkeologer aktualiseras intressanta och delvis nya frågeställningar kring Vernacular/ folklig bebyggelse. Världsarvet Al Ain representerar miljöer som går tillbaka till neolitisk tid, men där Vernacular architecture också avspeglar 1900-talets bebyggelse i oaserna, med byggnader från 1950-talet, av vilka flera stått tomma under många år och

närmast är ruiner, men nu genomgår renovering. En av de byggnader vi besökte hade tillhört shejk Mohammad Bin Khalifa. Huset byggdes på 1950-talet i betong, blandat med saltvatten och sand, vilket ledde till stora problem. Huset övergavs under 1970-talet och konstruktionen är nu i mycket dåligt skick, men under restaurering.

På 1950-talet fanns det ännu inget vägnät som förband oasen Al Ain med hamnstäderna Abu Dhabi och Dubai. Shejkfamiljen hade sitt sommarresidens i Al Ain, eftersom klimatet sommartid var bättre där än i Abu Dhabi, där luftfuktigheten och temperaturen är extremt hög sommartid. Byggnadsmaterialet till de hus som uppfördes i betong fraktades med kamelkaravaner från hamnstäderna. En resa som idag tar ett par timmar, tog då mer än två dagar.

Residens som tillhört shejk Mohammad Bin Khalifas familj, byggt på 1950-talet.

Diskussionen kring ler- och jordhuskonstruktioner med utgångspunkt från regionens bebyggelse och alternativa byggnadsmaterial var ett tema som ägnades stor uppmärksamhet under konferensen. I detta sammanhang var det intressant att presentera svenska exempel på ler- och jordhusbyggnader, slaggsten som byggnadsmaterial och andra alternativa material och konstruktioner som t ex kubbt teknik. Min presentation med exempel från svenska byggnadstraditioner hade temat *Houses Built of Clay, Straw, Sand and Firewood – old but not forgotten techniques*.

En runda-bords-diskussion med temat Vernacular Architecture hölls under konferensen och under årsmötet. Diskussionen kring en förnyelse och uppdatering av *The Charter on the Built Vernacular Heritage* resulterade i ett beslut att i stället för att uppdatera denna charter från 1999 är det bättre att lägga till nya rekommendationer. Styrelsen kommer att skicka ut en enkät till samtliga medlemmar för att lyfta fram nationella och regionala skillnader i tolkningen av begreppet "Vernacular Architecture".

Resultatet av enkäten kommer att presenteras i juni 2013, för vidare diskussion vid nästa årsmöte i oktober 2013.

CIAV konferensen och årsmötet 2012 hölls i Qattara Art Centers (QAC) nyrestaureerade byggnader, som används som konst- och hantverkscenter, där man planerar att öppna en ”souk”/bazargränd med tillverkning och försäljning av lokala hantverk. Vår finska kollega Markku Mattila avslutade i samband med konferensens öppnande en tvåveckors VERNADOC 2012-kurs, Camp for the documentation of Vernacular Architecture, med uppmätningar av de äldre byggnaderna i Qattara. Utställningen med studenternas ritningar och dokumentationer invigdes i anslutning till konferensens öppnande.

Qattara Art Center, Al Ain.

I samband med lunchpauserna gjordes korta besök till närliggande platser som ingår i världsarvet Al Ain och under den avslutande exkursionen besöktes flera arkeologiska och historiska områden som ingår i världsarvet. Vi besökte också Al Ain National museum, invigt 1971, med en kulturhistorisk och en arkeologisk avdelning.

Världsarvet Al Ain består av en serie arkeologiska och historiska platser med tydlig anknytning till bosättningar i oaser i ett ökenlandskap med ett tidigt välutvecklat bevattningssystem. Området har varit bebott sedan neolitisk tid med boplatser även från brons- och järnålder och med en kontinuitet i bebyggelsen fram till modern tid. Oasen Al Ain ligger utmed den gamla handelsrouten mellan Oman, Arabiska halvön, Persiska golfen och Mesopotamien.

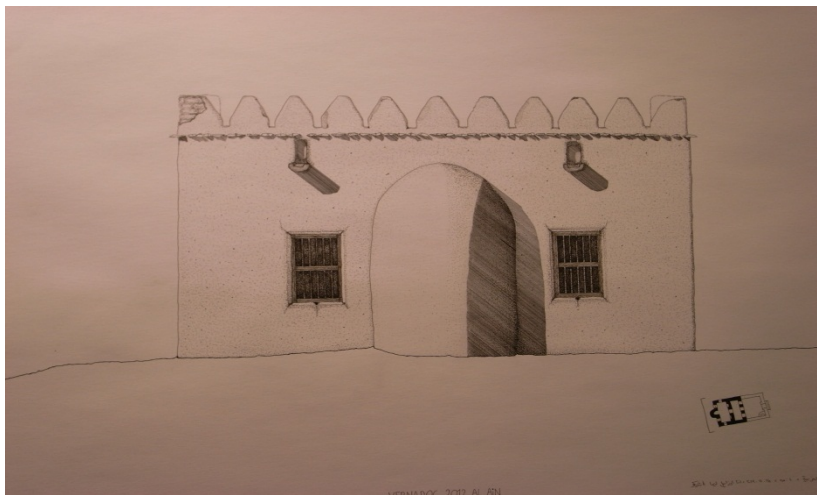

Kulturhistoriska miljöer i museet i Al Ain.

Mazyad och Jebel Hafet tombs vid den gamla karavanvägen i utkanten av Al Ain, del av Världsarvet.

Uppmättningsritning av hus i Qattara, VERNADOC kursen 2012.